

MONICA WOODOVÁ

MALE PREKVAPENIA
SÚ GESTOU K ŠĀSTIU

JEDEN Z MILIÓNA

MOTÝL

JEDEN
Z MILIÓNA

MONICA WOODOVÁ

JEDEN Z MILIÓNA

VYDAVATELSTVO MOTÝL

Copyright © 2016 by Monica Wood
By arrangement with the author. All rights reserved.
Translation © Veronika Fričová 2016
Design © Motýl design 2016
Cover Photo © jamesteohart/shutterstock
Slovak edition © Vydavateľstvo Motýl 2016

ISBN: 978-80-8164-113-8

Venujem
Joeovi Siroisovi,
ktorý uzavrel kruh našej rodiny,
a
Gail Hochmanovej,
strojkyni tohto dobrodružstva

Obsah

Poznámka autorky

PRVÁ ČASŤ: *Brolis* (Brat) 11

DRUHÁ ČASŤ: *Sūnus* (Synovia) 89

TRETIA ČASŤ: *Kelione* (Cesta) 143

ŠTVRTÁ ČASŤ: *Draugas* (Priateľ) 211

PIATA ČASŤ: *Vakaras* (Večer) 303

PodĎakovanie 341

Poznámka autorky

Jeden z milióna obsahuje zoznamy svetových rekordov. Väčšina z nich je zozbieraná z rozličných vydaní Guinnessovej knihy rekordov. Až na štyri zrejme výnimky sú všetky mená a skutky pravdivé a verejne prístupné. Rekordy a celá značka Guinnessových rekordov však slúžia len na skrášlenie sveta, ktorý je čírym výplodom mojej fantázie. Niektoré z rekordov už pravdepodobne v čase medzi napísaním a vydaním knihy prekonali noví súťažiaci. Informácie som čerpala aj zo stránky organizácie Gerontology Research Group, ktorá zostavuje rebríčky najstarších ľudí sveta. V príbehu sa nakrátko objaví aj skutočný hudobník David Crosby, ale jeho vystúpenie je iba fiktívne.

PRVÁ ČASŤ

Brolis (Brat)

Slečna Ona Vitkusová. Nahrávka jej životného príbehu. Prvá časť.

Už nahrávaš?

...

Na všetky ti odpovedať nemôžem. Sedeli by sme tu do aleluja.

...

Zodpoviem prvú, viac nie.

...

Narodila som sa v Litve. V roku tisícdeväťsto. Nepamätám si, kde presne. Hm, len veľmi hmlisto sa mi vynárajú spomienky na nejaké hospodárske zvieratá. Kone či dáke iné veľké zvery. Biele, flakaté.

...

Možno kravy.

...

Nemám tušenia, aké plemená kráv žijú v Litve. No marí sa mi, že – videl si tie strakaté dojnice tu v okolí?

...

Holštajnské. Ďakujem. Ach, a ešte čerešne! Rástli tam nádherné čerešne. Na jar, keď kvitli, vyzerali ako mydlová pena. Košaté penové stromy v rozkveti.

...

Potom sme sa vydali na dlhú plavbu loďou. Utkvela mi v pamäti len útržkovito. Na tom papieri máš hádam milión otázok...

...

Iba päťdesiat. No dobre. Len ti vravím, že sa ich nemusíš pýtať zaradom.

...

Lebo životné príbehy sa nikdy nezačínajú na začiatku. To vás v škole nič neučia?

Prvá kapitola

Čakala naňho alebo na niekoho, hoci vopred nezavolať. „Čo je s chlapcom?!“ zvolala z verandy.

„Niet ho,“ odpovedal. „Pani Vitkusová?“ Prišiel jej naplniť krmidlá pre vtáky, vyniesť smeti a šesťdesiat minút sa venovať prácam okolo domu. To bolo to najmenej, čo mohol urobiť.

Namrzene si ho prezerala. Jej tvár pripomínala zošúverené zožltnuté jablko, pričom nevšedné očká sa jej leskli ako jadierka. „Vtáky mi hladujú. A ja s rebríkom ani nepohnem,“ pošťožovala sa. Jej hlas znel ako rozdrvené sklo.

„Ste pani Ona Vitkusová zo Sibley Avenue číslo štyridsaťdva?“ Znovu skontroloval adresu. Viezol sa sem dvoma autobusmi cez celé mesto. Zelený bungalov sa čupil na lesnatom okraji slepej ulice. Stál dva bloky od predajne s domácimi potrebami a len na skok od turistického chodníka. Quinn vyčkával na príjazdovej ceste a doliehal k nemu spev vtákov i hluk premávky.

„Slečna,“ odvrkla povýšenecky. Zachytil nepatrnú stopu cudzieho prízvuku. To mu chlapec nespomínal. Asi sa spolu s obrovským davom prisťahovalcov pretlačila cez Ellis Island. „Už ani minulý týždeň neprišiel. Títo mladí pri ničom dlho nevydržia,“ ponosovala sa.

„Nedá sa nič robiť,“ odvetil Quinn a zbystril pozornosť. Myslel si, že sa stretne so šarmantnou ružolicou dámou. Dom sa však skôr ponášal na ježibabinu chatrč. Trčali z neho ostré šikmé vikiere, strechu tvorili slamovožlté šindle a obkolesovali ho pusté hriady.

„Veď ich majú učiť poslušnosti. Ako byť osožný, zdvorilý a poslušný... zdvorilý a poslušný a...“ zľahka si poklopala po čele.

„Čistý v myšlienkach, slovách a skutkoch,“ nadhodil Quinn.

Chlapec bol preč: načisto preč. Quinn to však nedokázal vysloviť nahlas.

„Čistý a rozvážny,“ dokončila starenka. „Dávajú svoje slovo. Skladajú sľub. Myslela som si, že tento chlapec je taký, ako sa patrí.“ Znovu započul jemný odtienok prízvuku: spoluhlásky vyslovovala ostro. Netrénované ucho by to nespozorovalo.

„Som jeho otec,“ poznamenal Quinn.

„To mi došlo.“ Pomrvila sa v prešívanej vetrovke. Na hlave mala čiapku s brmbolcami, hoci bolo dvanásť stupňov, koniec mája a slnko výdatne hrialo. „Je chorý?“

„Nie,“ odvetil. „Kde nájdem vtáčí zob?“

Starenka sa zachvela. Jej nohy v pančuchách vyzerali ako rúčky hrablí natlačené do čiernych topánociek. „Vzadu za kôľňou. Mal by byť vedľa dverí, ak ho chlapec nepresunul. Občas máva také nutkanie. Je tam aj rebrík, ale vy ste vysoký. Vám ho asi nebude treba.“ Premeriavala si Quinna, akoby mu chcela ušiť šaty na mieru.

„Ak by som krmidlá trochu znížil, mohli by ste ich plniť sama.“

Päste si založila vbok. „To sa mi ani trochu nepáči,“ osopila sa a v jej hlase začul, že nemá ďaleko od plaču. Táto zásadná zmena pri-nútila Quinna pohnúť kostrou.

„Dám sa do práce,“ oznámil.

„Budem vnútri.“ Kostnatým prstom ukázala na dvere. „Rovnako dobre vás uvidím aj cez okno.“ Hovorila so zápalom, ktorý kontrastoval s jej fyzickou krehkosťou. Quinn po prvý raz zapochyboval o Belliných slovách, že Ona Vitkusová má stoštyri rokov. Od chlapcovej smrti sa Bellino vnímanie reality akosi pomotalo. Quinna ohromil jej žiaľ, vydesilo ho, ako ju mení. Chcel ju zachrániť, no v takýchto prípadoch sa zmohol len na plnenie rozkazov, čím sa chcel ospravedlniť za nedostatok talentu v medziludských vzťahoch. Práve preto skončil tu. Jeho bývalá žena, s ktorou sa dvakrát rozviedol, mu prikázala dokončiť dobrý skutok ich syna.

Z dvojkřídlových dverí kôlne sa odlupoval náter. Otvárali sa však ľahko a zdalo sa, že pánty niekto naolejoval len nedávno. Vnútri našiel rozkladací rebrík so zlomenou priečkou. Miestnosť zapáchala po zvierati – nie po psovi či mačke, ale po niečom prašivejšom, možno myšiach alebo po vychudnutých vyplznutých potkanoch s hrozivými zubami. Na vzdialenej stene viselo šikmo usporiadané záhradné náradie ohlodané hrdzou. Hroty a špičky nástrojov smerovali von. Quinn si uvedomil, koľkými rôznymi spôsobmi sa chlapec mohol zraniť na svojej týždennej misii milosrdenstva – mohli ho zavalíť padajúce trámy či dohrýzť škodcovia. A takéto podvodné praktiky využíva dvadsiaty tretí skautský oddiel: nalákajú na dobré skutky, ale o rizikách pomlčia.

Chlapcovi sa však nič nestalo. Podľa vlastných slov ho vypomáhanie „naplňalo“.

Quinn našiel vtáčí zob v dobre známom plastovom vedre. Kedysi v ňom uskladňoval osemnásť kíl špárovacieho tmelu, ktorým vyplňal steny Bellinej garáže. To bolo ešte predtým, než sa naposledy rozišli, ešte predtým, ako jeho skúšobňu znovu premenila na sklad riedidiel, postrekov proti burine a náhradných pneumatík. Vo vedre našiel veľkú žiarivú čerešňovočervenú naberačku, ktorá by mohla slúžiť ako rekvizita na vianočnej besiedke. Na neďalekej poličke zbadal ďalších deväť takých naberačiek. Chlapec rád hromadil všetko, čo mu prišlo pod ruky. Nechával si na pohľad úplne nevy-svetliteľné veci. Deň pred pohrebom Bella otvorila dvere do jeho izby a Quinnovi nariadila, že ak chce, môže sa poobzerať, ale nech sa ničoho nedotýka ani nič neberie. Tak začal počítať. Vtáčie hniezda: 10. Kópie filmu *Ryšavec*: 10. Vreckové baterky: 10. Keramické prasiatka: 10. Skautské príručky: 10. Zbieral paličky od nanukov, žalude i miniatúrne cievky z dámskych súprav na šitie. Všetko zoraďoval do usporiadaných kôpok po desať. Mal jeden počítač a desať podložíek pod myš. Jeden stôl a desať peračníkov. Podľa Belly sa hromadením vyrovnával so skutočnosťou, že záujem jeho otca pokvapkáva ako voda z pokazeného kohútika. „Veď uvažuj, prečo by si

jedenástočné dieťa odkladalo do zásoby rovnaké náhrady za veci, ktoré sú preň dôležité?“ opýtala sa ho raz.

Lebo s ním niečo nie je v poriadku, znela Quinnova nevyslovená odpoveď. V ten ponurý deň si izbu obzerali mlčky. Keď z nej vychádzali, Quinn v tesnom závесе za Bellou schmatol chlapcov denník – obyčajný čierny zápisník v špirálovej väzbe s rozmermi dvanásť krát sedemnášť centimetrov – a všuchol si ho do saka. Ostatných deväť, ešte zabalených v priesvitnej fólii, ostalo na mieste.

Keď Quinn vliekol vtáčí zob ku křmidlám slečny Vitkusovej, predstavil si, ako sa zvyšok dvadsiateho tretieho oddielu radostne a s vervou snaží zmeniť svet k lepšiemu a pracuje na lákavejších charitatívnych úlohách. Nieкто možno napríklad háčkuje ružové deky. Vedúci skautov, Ted Ledbetter, učiteľ na prvom stupni základnej školy a slobodný otecko, ktorý sa často rozplýva nad tým, ako miluje lesné prechádzky, pravdepodobne podsunul slečne Vitkusovej dieťa, pri ktorom bolo najmenej pravdepodobné, že sa bude sťažovať. Teraz ťukala na okno, čím Quinnovi naznačovala, aby sa poponáhľal.

Slečna Vitkusová natiahla medzi dom a mohutnú brezu metrovú šnúru na bielizeň a ovešala ju křmidlami. Quinn mal takmer meter deväťdesiat, preto nepotreboval rebrík. Chlapec však áno, keďže bol nízky, útly a drobný. V jeho veku ani Quinn nemeral veľa, no nasledujúce leto sa vytiahol do výšky tak prudko, až ho pobolievalo celé telo a vyrástol z oblečenia. Možno by aj chlapec narástol. Stal by sa z neho vysoký zberateľ. Vysoký rátač tajuplných vecičiek.

Quinn pristúpil k prvému křmidlu na kraji pri strome. Hneď ako ho otvoril, začali sa na strom spúšťať vtáky a roztrasené vetvy brezy obrástli ako listy. Sýrkorky, usúdil. Všetko, čo sa za posledné dva týždne naučil, pochádzalo zo sústredeného, úhľadného, ba až stareckého rukopisu jeho syna. Budúci Orlí skaut, tajomné ovocie Quinnovho neschopného lona, si podľa denníka vyhládlo nášivku za určovanie druhov vtákov.

Slečna Vitkusová nadvihla okno. „Myslia si, že ste on,“ zvolala naňho, kým k nemu s trepotom prilietali vtáky. „Máte rovnakú

bundu.“ Do pľúc sa mu prehrýzal chladný a neúprosný čerstvý vzduch. Slečna Vitkusová ho pozorovala a na splasnutej hrudi sa jej nariasil sveter. Keď neodpovedal, okno zasa zabuchla.

Quinn rýchlo odbavil všetky krmidlá, kosačkou prebehol trávnik a vrátil sa k domu. Pri dverách ho už čakala slečna Vitkusová. To, čo mala na hlave, nemožno nazvať vlasmi, išlo skôr len o zopár belavých chumáčov pripomínajúcich púpavu. „Vždy keď dorobí, dávam mu sušienky,“ povedala mu.

„Neprosím si, ďakujem.“

„Nedávam vám na výber.“

Vošiel teda dnu. Bundu si nevyzliekol. Slečna Vitkusová mala pravdu. Presne takú nosieval aj chlapec: koženú bomberu s nitmi, vďaka ktorým Quinn vyzeral ako pravý rocker a jeho syn ako surikata, ktorá sa urputne snaží vyslobodiť z pasce. Bella ho v nej pochovala.

Čakal záplavu mačiek a čipkovaných dečiek, no dom slečny Vitkusovej pôsobil príjemným a vzdušným dojmom. Na jednej strane kuchynského pultu sa síce kopili stohy starých novín, no nezaprataná časť žiarila čistotou. Kohútiky nad umývadlom sa blyšťali. Exteriér domu sa kedysi určite nelíšil od ostatných na ulici – hladká omietka, moderné vybavenie orámované pestovaným zeleným trávnikom –, ale teraz sa oň už očividne nevládala starať.

Na stole neležalo nič okrem dvoch rozdielnych tanierov, škatule so sušienkami v tvare zvieratiek, balíčka kariet a nevzhľadných okuliarov na čítanie z drogérie. Stoličky voňali citrónovým leštidlom. Už chápal, prečo sa tu chlapcovi páčilo.

„Vraj máte stoštyri rokov,“ prehodil Quinn najmä preto, aby vyplnil ticho.

„A stotridsaťtri dní.“ Pustila sa do rozdeľovania sušienok. Jednu položila na jeden tanier, druhú na druhý, a tak dookola, akoby rozdávala karty. Mliekom ich asi nezaleje.

„Ja mám štyridsaťdva,“ pokračoval. „To je v hudobníckych rokoch osemdesiatštyri.“

„Vyzeráte staršie.“ Letmo si ho obzrela zelenkavými očami. Chlapec si bez jedinej chybičky zapísal: *Slečna Vitkusová ma NESMIERNE inšpiruje svojimi magickými schopnosťami a ÚŽASNÝMI príbehmi zo života!!!* Denník mal dvadsaťdeväť strán. Majiteľ denníka doň spisoval zoznamy rekordov a občas ich prerušil krátkymi strhujúcimi prepismi zo života slečny Vitkusovej, svojej novej priateľky.

„Pomáha vám ešte niekto? Okrem skautov?“ vyzvedal.

„Chodieva ku mne donáška stravy pre seniorov. Síce musím jedlo rozobrať a všetko osobitne prevariť, ale ušetrim na potravinách.“ Schytila sušienku v tvare dinosaura. „Tomuto hovoria zákusok.“ Pohľad znovu zabodla do Quinna. „Malý mi spomínal, že ste slávny. Je to pravda?“

Zasmial sa. „Môžem tak akurát snívať.“

„Aký štýl hráte?“

„Čokoľvek okrem džezu. Ten musíte mať v krvi.“

„Aj Elvise?“

„Samozrejme.“

„Country pesničky?“

„Ak ma pekne poprosíte.“

„Mne sa odjakživa páčil Gene Autry. A čo taký Perry Como?“

„Keď mi zaplatia, zahrám hocičo. Hneď je zo mňa Perry Como, Gene Autry, ba aj Led Zeppelin. Nepohrdnem ani pesničkami z reklám na mačacie žrádlo.“

„O Edovi Zeppelinovi som jakživ nepočula, ale reklám na mačacie žrádlo som si užila až-až.“ Niekoľkokrát zažmurkala. „Takže všestranný umelec.“

„Remeselník. Len tak si zabezpečíte stály prísun práce.“

Teraz sa naňho zadívala akosi inak. „To musíte mať celkom talent.“

„Nesťažujem sa.“ Čo jej len chlapec narozprával? Cítil sa ako chrobák napichnutý na špendlíku. „Zarábam si nepretržite od sedemnástich.“

K tomu nemala čo dodať.

„Teda ako gitarista. Živím sa predovšetkým hrou na gitare.“